

Republika e Kosovës
Republika Kosovo-Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština - Assembly

VI Saziv
Prolečno zasedanje

Komisija za ljudska prava, polnu ravnopravnost,
nestala lica i peticije

P-br.20/2018

Priština, 2 maj 2018

Z A P I S N I K

Na sednici su učestovali: Duda Balje, Lirije Kajtazi, Miljana Nikolić, Saranda Bogujevci, Mexhide Mjaku-Topalli, Mirjeta Kalludra, Luljeta Veselaj-Gutaj i Teuta Haxhiu.

Odsutni: Frashër Krasniqi i Albulena Balaj- Halimaj.

Osoblje za podršku komisije: Sulltane Gashi, službenica za oblast.

Ostali prisutni: Skënder Reçica-MRSS, Mahir Yagqillar-MJA, Minire Begaj-MRSS, Merita Syla –IAP, Edona Hajrullahu-IAP, Bujar Kadriu- udruženje slepih , Mexhit Foniqi, udruženje slepih, Bahri Xhaferi-MRSS, Jusuf Fazliu, Halil Kurmeha-Inicijativa slepih, Jasmin Maksuti-Inicijativa slepih , Daut Tishuku- udruženje slepih, Bekim Krasniqi, Mirsad Mulla, Kushtrim Xhelili i Emine Prekaj- udruženje slepih Kosova, Norë Shabani-Koha Ditore, Mirjeta Duraku-Kosovapress, Besjana Bajrami-Ekonomia Online.

Sednici je predsedavala Duda Balje, predsednica Komisije

Komisija je nastavila rad sa sledećim:

Dnevnim redom

1. Izveštavanje u vezi iprimene zakona br. 04/L-092 o slepim licima. Pozvani: Skënder Reçica, ministar za rad i socijalno staranje, Mahir Yagcilar, ministar za javnu administraciju i Uran Ismaili, ministar zdravstva.

2. R a z n o .

1. Izveštavanje u vezi iprimene zakona br. 04/L-092 o slepim licima. Pozvani: Skënder Reçica, ministar za rad i socijalno staranje, Mahir Yagcilar, ministar za javnu administraciju i Uran Ismaili, ministar zdravstva.

Predsednica - , rekla je da je u vezi ove tačke dnevnog reda je prisutan : Skënder Reçicën, ministar MRSS, Mahir Yagcilar, ministar za javnu administraciju, ali Uran Ismaili, ministar zdravstva, nije prisustvovao, i pored toga što smo iz njegovog kabineta imali pozitivan odgovor. Takođe, prisutni su i predstavnici slepih lica i institucije Narodnog advokata, kako bi diskutovali o primeni zakona o slepim licima.

Skënder Reçica, rekao je da u okviru nadležnosti Zakona o slepim licima, Ministarstvo je donelo pravilnik 02/2013 o funkcionisanju Medikosocijalne komisije. Ministarstvo za 2018 je predvidelo izmenu i dopunu ovog Pravilnika, za koji su održane javne konsultacije i treba da se dostavi Ministarstvu za Evropske integracije za obezbeđivanje deklaracije, kao i usvajanje.

U cilju avanziranja pravne osnove i primene sektorske strategije 2018-2021, prema planu rada Ministarstva i Vlade za 2018, predviđeni su aktivnosti za izradu ovog koncept dokumenta za regulisanje oblasti prava na dobit i usluge za lica sa ograničenim sposobnostima. Zakon o ograničenim sposobnostima garantova će međunarodne norme i prakse, koji se teži povećanje socijalnog blagostanja svih lica sa ograničenim sposobnostima, obuhvatanje vrsta ograničenih nesposobnosti, kategorizaciji u tri grupe, na osnovu procenta invaliditeta, finansijska naknada. Što se tiče zapošljavanja osoba sa ograničenim sposobnostima, nije zadovoljavajuće, ne samo za privatni već i u javnom sektorima. Što se tiče javnog sektora, zakon o civilnoj službi sadrži nedostatke, ne predviđa odredbe po kojim mogu imati prednosti za lakše tretiranje, ali oni su ravnopravni sa drugim licima, nezavisno od njihovog zdravstvenog stanja.

Predsednica , rekla je da bi želeli da znamo statistike u vezi zapošljavanja lica sa ograničenom sposobnosti, naročito za slepa lica.

Mahir Yagqillar, Ministarstvo za javnu administraciju, na neki način, upravlja i sprovođenjem Zakona o civilnoj službi. Ovaj zakon, definitivno , nije razjasnio ovo pitanje, razmišljamo da ga uključimo u Zakon o javnim službama i javnim funkcionerima i pogledamo kako možemo imati jasniju situaciju zasnovanu na zakonu o radu. Što se tiče statistike u državnoj službi, ne postoje odvojene statistike, ali prema informacijama koje imamo, ima 103 osobe sa ograničenom sposobnosti u državnoj službi.

Bujar Kadriu, -rekao je da nismo zadovoljni primenom Zakona o slepim licima. Takođe je rekao da u vezi sa primenom zakona o radu, u pogledu osoba sa invaliditetom, možemo reći da je na nula tački. Postojalo je sporadično zaposlenje, ali to su bili poslovi za koje su se udruženja ili osobe angažovale pojedinačno. Što se tiče Zakona o slepim licima, Skupština Kosova je izdala jasne preporuke za kosovske institucije i nije preduzeta nijedan postupak za

sprovedenje ovih preporuka od strane institucija. Osim člana 7 Zakona o slepim licima, drugi članovi se ne primenjuju. On je rekao je da sada zastupa sve organizacije osoba sa ograničenim sposobnostima i konstatovao da je inicijativa ministra dobrodošla, koja je rekla da će juna meseca biti na dnevnom redu sveobuhvatni koncept za osobe sa ograničenom sposobnosti i to smo pozdravili.

Predsednica ministrima je postavljala neka pitanja, a što se tiče pitanja koja se tiču zakona, mnogo su diskutabilna o implementaciji. Da li imate informacije o tome kako radi Mediko-socijalna komisija? Prema zakonu, oni imaju samo jednogodišnji mandat, bez prava ponovnog izbora i imamo informacije da je ova komisija funkcionalna 5 godina i kompetentna je da funkcioniše čak i na lokalnom nivou, ali radi samo u Prištini. Koliko puta godišnje se vrši procena za ovu zajednicu, i ako je komisija utvrdila da je osoba slepa, zašto bi se trebala izvršiti preispitivanje ove osobe?

Bahri Xhaferi- Medikosocijalna komisija proizilazi iz pravilnika koja predviđa da Zakono slijepim licima vrši procjenu zasnovanu na zakonu i ta ocjena ima rok od 3, odnosno 5 godina. Korisnici ove nadoknade nemaju nikakvu obavezu da budu provereni mesecima ili godinama, ali treba izvršiti verifikaciju tih korisnika, bilo da su u životu. Zakon mora biti avanziraniji. U delovima gde smo mi e smo kompetentni, kao ministarstvo, zakon se primjenjuje stoposto i bilo gde u svetu procena ovih osoba nema trajni mandat.

Skënder Reçica, rekao da regionalne bolnice nemaju tu mogućnost da pruže ovu uslugu i zato je koncentrisano u Prištini. Aplikacije se primaju u regionalnim i opštinskim centrima, a slučajevi se tretiraju kod UKBC. Znamo da nije dobro dovoditi ih sa drugih mesta u Prištini, tako da u ovom trenutku razgovaramo sa Ministarstvom zdravlja o avanziranju ove usluge čak i u regionalnim bolničkim centrima

Predsednica, rekla je da, kako je shvatila, Medikosocial komisija, po zakonu, ima mandat od jedne godine i ova komisija i danas funkcioniše, a po zakonu ministarstvo nema pravo da produži mandat. Dok ste vi prekršili zakon i sa kojim pravom ste nastavili mandat ove komisije?

Bahri Xhaferi, istina je da članovi Medikosocijalne komisije su od početka primene zakona, ali Ministarstvo ima pravo za produžetak mandata ovih ljudi.

Skender Recica je rekao da se mandat ove komisije, od strane ministarstva, podužuje svake godine. Nakon što sam preuzeo dužnost, našao sam ovu komisiju mandatom godinu dana i nisam intervenisao, jer je imala mandat, ali nakon završetka mandata, naravno, to će postati nova komisija.

Saranda Bogujevci, rekla je da postoje različite mogućnosti, saradivati sa Ministarstvom za državnu upravu i Ministarstvom zdravlja i pronaći načine za primenu pitanja procene slepih osoba u klinikama, opštinama, a ne pokušati doći u Prištinu , kad god postoji potreba za dijagnozom ili da se formiraju mobilne ekipe i da odlaze tamo gde postoji potreba u centrima porodične medicine, u opštinama.

Skënder Reçica, rekao je da je činjenična situacija da u regionalnim bolnicama ne mogu uraditi, ne zbog toga što ne postoje specijalizovane ekipe, ali razgovaramo sa ministrom

zdravlja ako se oni mogu opremiti regionalnim bolnicama sa opremom potrebnom za određivanje nivoa osoba o kojim se radi.

Luljeta Veselaj-Gutaj, rekla je da je situacija osoba sa ograničenom sposobnosti, a naročito slepih, ozbiljna, s obzirom da se suočavaju sa različitim problemima, od infrastrukture. Stalno govorimo o integraciji u Evropu i kao deo evropskih integracija je socijalni standard koji treba ispuniti, a deo toga bi trebali biti i osobe sa ograničenom sposobnosti. Ona je upitala koji je godišnji budžet za slepa lica, ali koliko slepih lica radi u javnim institucijama? Mi kao poslanici maksimalno ćemo se angažovati za monitorisanje rada Vlade za dobrobit ovih lica.

Skënder Reçica, mi smo nasledili situaciju u kojoj Medicinska komisija od 2013. godine nikada nije zamenjena, i mi se trudimo da postepeno rešimo probleme. Neke od kriterijuma predviđenih podzakonskim aktima često je nemoguće sprovesti ili postići. Kao ministarstvo, planiramo dovoljan budžet za pokrivanje troškova mesečne naknade; za prvu i drugu kategoriju.

Teuta Haxhiu, pitala jeda li je urađen obračun koliko će to koštati bolnica u Đakovici i drugim bolnicama, budžet za opremu ti uređaja, kako ne bi lutali ljudi kojima je potrebna dijagnoza ili procena. Bilo bi dobro da bude poznat iznos budžeta, jer Komisija može da predloži amandman da zahtevaju da bar imaju bar dva takva centra sa tim uređajima. Šta je učinjeno za lica koja su 100% slepa, čija su deca stradala tokom zadnjeg rata, da li je regulisana penzija? Njima se krše osnovna prava, pogrešno je dovodeći ih u zabludu da moraju da biraju koju vrstu penzije žele da izabere. Koje su institucije poštovale zakon o zapošljavanju osoba sa ograničenom sposobnosti, u kom procentu i da li se lobira za zapošljavanje osoba sa ograničenom sposobnosti, bez obzira da li su fizička ili pravna lica imaju pravo na naknade određeni prema važećim zakonima?

Mexhide Mjaku-Topalli, rekla je da je zabrinjavajuće da se preporuke koje izdaje komisija glasaju u Skupštini ili ostavljaju u fiokama, ili se šalju u odgovarajuće ministarstvo, a zatim dobiju odgovore za implementaciju. Tačno je da Kosovo ima dobro izrađene zakone, ali je problem da se oni ne implementiraju, malo je kasno da se izradi nacrt koncepta za sveobuhvatni nacrt zakona za osobe sa ograničenom sposobnosti. Takođe, želela bi da taj nacrt koncepta bude dobro pripremljen i preobražen u zakon što pre, kako bi se primenio, a ne samo da bi bio. Mnogi učenici su se žalili da tokom studija nisu našli literaturu i da Ministarstvo obrazovanja treba da se bavi ovim pitanjem. Što se tiče Zakona o osposobljavanju i prekvalifikaciji, šta ste uradili kao ministar, pošto ste preuzeli zadatak u tom pravcu i mene zanima šta je učinjeno ukidanje carine na uvoz vozila za lica sa ograničenom sposobnosti?

Mirjeta Kalludra, bio je zainteresovan da sazna broj osoba sa posebnim potrebama i slepim osobama, kao i tome šta ste uradili kao ministar u identifikovanju tačnog broja osoba sa posebnim potrebama, u ovom slučaju slepima, da li postoji tačan broj, da planiraju budžet, kao i da izradimo dobre politike za njih. Takođe onaj je pitala da li ima inspektora za rad koji vrše inspekcije velikih preduzeća u vezi primene zapošljavana lica sa ograničenim sposobnostima.

Duda Balje, rekla je da je upoznata da za knjižice za slepa lica plaća se 24€, da li je to istina, dok se zakonom o slepim licima utvrđuje da su oni oslobođeni od taksa i poreza.

Bujar Kadriu, rekao je da prema članu 17.8 Udruženju slepih lica se daje pravo za izdavanje knjižice slepih, odlukom Medikosocijalne Komisije. Udruženje je izdalo 2037 knjižica i aktuelno je 2010 lica . Postoje i lica koji su umrli i imamo sve dokaze. Mislim da ovo nije

nezakonito. Članstvo nije ni taksa a ni porez, ali to je plaćanje da se svi prihodi prikupljeni od tih taksa vraćaju zajednici slepih, i kažem punim argumentima.

Lirije Kajtazi, rekla je da postoje nedostaci u ovo, zakonu, 17.8 i da je članstvo i ova godišnja, predstavlja teret za ovu kategoriju i vidimo zajedno da je potrebno intervenirati u ovom pitanju. Za nas je veoma uznemiravajuće reći da se primenjuje samo član 7 zakona i drugi članovi ne.

Halil Kurmehaj, rekao je da Nezavisna Inicijativa slepih Kosova ima nekoliko zahteva za Vladu, a to je pitanje mandata medikosocialne komisije, zakon vrlo jasno kaže, da je godinu dana, i mandat je neobnovljivih, a ona se godinama nije menjala. Drugo pitanje je ponovna procena, neka neko kaže u kojoj zemlji Evrope se preispituje svake tri godine. Opremanje sa knjižicom slepih je dužnost Udruženja slepih. Postoji pravilo za plaćanje članstva, ali knjižica slepilih i članska karta su dva različita dokumenta. Član 24 Ustava Republike Kosovo navodi da su svi građani jednaki pred zakonom. Recite mi, kako je moguće izdati 2000 odluka istovremeno, jer sada 2000 odluka ističu istog dana. Ovo se ovde dešava, i nigde drugo. Veoma važno pitanje je zapošljavanje slepih osoba. Protesti koji se organizuju, a ubrzo će biti i štrajk glađu, jer se dešava velika nepravda. Ljudi su obrazovani, završili su studije, a sada ne mogu da nađu posao, to uopšte nije pravedno. Takođe, imali smo održali sastanak sa Ministarstvom za javnu administraciju, gde smo delegirali direktor Sektora za civilnu upravu, i kada smo postavili pitanja, nisu bili u stanju da donose nijednu odluku. Molim Ministara Jagcilar, da pošalju adekvatna lica da preuzmu odgovornost. Ja, dolazim iz Dečana, imamo troškove i sada su mi obustavili i penziju, ne samo meni, već i za drugim. Pitanje zapošljavanja je regulisano Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju i Konvencijom Ujedinjenih nacija. Zahtevamo da ova ministarstva preuzmu sledeće obaveze: MRSZ, da odmah donese odluku da se Medikosocialna komisija, koja je počinila kršenje, odmah bude razrešena i da se formira nova komisija; Knjižice slepih izdaje država, kao što se izdaju i u evropskim zemljama. MALU i MRSZ, vrlo brzo, da formiraju radne grupe za izradu akata sekundarnog zakonodavstva, koji će regulisati pitanje osoba sa ograničenom sposobnosti, i da se sankcionišu institucije koje krše ove norme. Tražimo od poslanika da podstaknu ove procese i da ispitivanje počinje u regionalnim centrima.

Edona Hajrullahu, si INA dosledno se susrećemo sa predstavnicima ovih organizacija, i pored pojedinačnih žalbi koje primamo, istražujemo i žalbe koje nam ove organizacije upućuju. Dakle, čak i u godišnjem izveštaju INA, osobe sa ograničenom sposobnosti uključujući i slepe osobe, uključene su u izveštaj. Što se tiče primene Zakona o slepim licima, utvrđeno je da se primenjuju samo dve odredbe.

Prošlo je šest godina od stupanja na snagu ovog zakona, a podzakonski akti nisu završeni. Nadam se da ćemo sledeće godine imati sveobuhvatni zakon o osobama sa ograničenom sposobnosti i da imamo planiran budžet na najbolji mogući način i da realizujemo primenu tog zakona.

Skënder Reçica - Nadam se da sve ove debate imaju za cilj da osobe sa ograničenim sposobnostima imaju dostojanstveniji život i snažniju podršku. Izražavam svoju posvećenost za podršku. Takođe, svestan sam da nemaju profesionalne mogućnosti za pružanje usluga za ovu kategoriju i obećavam da ću se zalagati kako bi bili na njihovoj usluzi. U novembru prošle godine, prosledio sam Vladi neke izmene i dopune Zakona o penzionim fondovima koje je finansira država i tražio sam da se članom 16, ako ne grešim, građanima ili korisnici penzije koje, plaćaju doprinose, da se omogući korišćenje bilo koje druge penzije na

osnovu Zakona o kategorijama proizišlih iz rata. Ovaj amandman još nije usvojen od Vlade i očekujem da ćemo uskoro imati, ali ovo pitanje se ne završava ovde. Zato smo tražili i pokrenuli reformu penzionog sistema, s kojim tek onda možemo biti mirni, da nismo uskratili pravo nijednoj kategoriji. Puno se govorilo o mediko-socijalnoj komisiji. Sada imamo novi pravilnik za ovu komisiju, gde je mandat ove komisije tačno naznačen. Ovaj pravilnik je prošao kroz javnu raspravu i nakon preporuka koje ćemo dobiti od Ministarstva za evropske integracije biće prosleđene Vladi. Spomenuli smo preporuke Skupštine, posebno za zapošljavanje. Mi kao Ministarstvo za rad, sprovodimo zakon, imamo 1798 slepih lica koje smo platili u aprilu ove godine.

Mahir Yagqillar, rekao je da pitanje o poštovanju zakona o zapošljavanju osoba sa ograničenom sposobnosti, mora da se postavi svim institucijama, uključujući i INA. Sveobuhvatni zakon, koji će se izraditi, mora da obuhvati obaveze, nadležnosti i korist za ova lica, a zatim da se uradi finansijski obračun. Kao Ministarstvo za javnu administraciju uvek se bazira na osnovne zakone. U tom pravcu, zakon o civilnoj službi usvojen je 2010 i verujem da u novom paketu ovih zakona uzeće se u obzir opšta načela, a zatim u primeni je potrebno sveobuhvatjanja. Što se tiče statistika, situacija nije dobra. U vezi infrastrukture za pristup lica sa ograničenom sposobnosti u javne institucije, za zgrade se vrši novi projekat, situacija je dobra, ali za zgrade gde je potrebna modifikacija, nije lako da se stvore mogućnosti za ova lica.

Mexhid Foniqi, predložio je da kada se bude pozvao na naredni sastanak da prisustvuje ministar za rad i socijalno staranje, ministar za obrazovanje, ministar za javnu administraciju i ministar za kulturu, kako bi zajednica slepih lica imali beneficije.

Predsednica, rekla je da možemo da konstatujemo da u odnosu na primenu Zakona o slepim licima imamo problema sa zapošljavanjem, medikosocijalnom komisijom i izdavanjem knjižica, a verujem da postoji dobra volja i zajedno sa ministrom Rečica rešićemo ove probleme.

Sednica je završena u 12:10. časova

Izradilo:

Osoblje za podršku komisije.

Predsednica Komisije,

Duda Balje